

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ ГР. ПЛОВДИВ	
Вх. № <u>ЖОР 9</u>	Дело № <u>37</u>
Получено на <u>29.07.2019</u> г.	

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Икономика и управление (селско стопанство)

Автор на дисертационния труд: Надире Локу, задочен докторант към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Оценка на бизнес средата за развитие на аграрния сектор в Република Косово“

Рецензент: доц. д-р Надежда Георгиева Благоева, Аграрен университет, област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, определена за член на научното жури със заповед № РД- 16-665/1.07.2019 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Бизнес средата е ключова предпоставка за ефективно функциониране на всеки един отрасъл на икономиката, включително и аграрния. Нейното непрекъснато усъвършенстване е задължително условие за развитието му особено предвид значимостта и третото място, което заема като дял в националната икономика на Република Косово. Диагностициране на съществуващите проблеми и търсене на механизми за тяхното преодоляване е задължително условие, което изцяло аргументира актуалността на така представения дисертационен труд.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта, задачите, предметът и обектът на научното изследване са логично свързани и добре формулирани в уводната част. Коректно дефинирана, а в следствие и доказана е основната изследователска теза, а именно, че благоприятната бизнес среда, стабилността и предвидимостта на външната макро среда влияят позитивно върху аграрния сектор и създават предпоставки за бъдещото му развитие. За постигане целта на своя труд докторантката си поставя седем изследователски задачи, които в следствие ѝ дават възможност да дефинира конкретни препоръки за преодоляване на предизвикателствата и създаване на предпоставки за формиране на по-стабилна агро бизнес среда, което е и кулминационният момент в настоящото изследване.

Избраната методика включва приложение на абстрактно-логичния, аналитичен метод, синтез, индукция и дедукция. В дисертацията намират

приложение също сравнителен, монографски, анкетен и статистически методи на изследване. Извършен е SWOT анализ за оценка, планиране и управление дейността на стопанските организации и PEST анализ за изучаване на външната макро среда в икономиката.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

За по-доброто визуално представяне на своя труд и възприемане на множеството данни докторантката е използвала 24 таблици и 52 фигури. Включен е и списък с използваните съкращения поотделно за българските и отделно за латинските такива. Всичко това предполага едно изключително добро възприятие на дисертационния труд. Акуратно под таблиците и фигурите са цитирани използваните източници.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Представеният труд е разработен в общ обем от 180 страници. Той включва увод, три глави, заключение, препоръки, литература и приложения. Първа глава е посветена на теоретичните основи на бизнес средата за развитие на аграрния сектор. Сериозната теоретична подготовка, която докторантката демонстрира, ѝ е позволила във втората част да осъществи анализ и оцени бизнес средата за развитие на аграрния сектор в Република Косово. След разглеждане на макроикономическите основи на бизнес средата в Косово, докторантката анализира аграрния сектор, като го разделя на растениевъден и животновъден. Именно в тази част тя дава резултатите от свое анкетно проучване, разделено на три отделни части. Първата третира общото състояние и резултатите на фирмите в селското стопанство, втората - пазара на труда, данъчните и финансови аспекти, а третата - вътрешната и външна бизнес среда на предприятията в селското стопанство и перспективата им в процеса на правене на бизнес в Косово. Въз основа на резултатите от проведеното научното изследване впоследствие е направен анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите за подобряване на бизнес средата за развитие на аграрния сектор в Косово чрез SWOT анализ. Трета глава е посветена на разкриване на различните възможности за адаптиране на земеделските структури към бизнес средата. Заключение то първо обобщава установените по време на изследването препятствия, като ги класифицира по видове, а в последствие дава препоръки за отстраняването им отново по същата класификация. Стилът на цялостната разработка е стегнат и показва добро познание на научната литература по така избраната тематика. Библиографията включва 91 литературни източници, включително и няколко заглавия на български, както и 50 нормативни акта, доклади на официални институции и интернет източници.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам представената в автореферата справка за приносните моменти в така представения дисертационен труд. Те могат да бъдат разделени на:

Научни приноси

1. Адаптиран е методичен подход за анализ на бизнес средата в аграрния сектор на Косово
2. Изведени са възможности за подобряване на бизнес средата в аграрния сектор в следните направления: финанси, сива икономика, фискална политика, законови пречки, институционална среда, демографска политика, инфраструктура, други

Научно-приложни приноси

3. Направен е анализ на основни фактори на макросредата, влияещи косвено върху аграрния сектор в Косово.
4. Анализирани са бизнес средата в сектор растениевъдство и основните му подсектори, а също и в сектор животновъдство и основните му подсектори.
5. Изследвани са аграрната политика и подпомагането, финансовата подкрепа на селското стопанство, застраховките и риск мениджмънта в аграрния сектор.
6. Разработен е SWOT анализ на аграрните структури, на външните макро и микро фактори на бизнес средата.

6. Критични бележки и въпроси.

Представеният дисертационен труд представлява цялостно и завършено изследване на проблематиката, свързана с оценка на бизнес средата за развитие на аграрния сектор в Република Косово. Докторантката показва необходимите познания, възможности за провеждане на самостоятелно научно изследване по конкретен проблем, способности за констатиране на конкретни проблеми и дефиниране на възможности за тяхното разрешаване. Сериозни критични бележки нямам, по-скоро следния въпрос:

Предвид значимостта на аграрния сектор за икономиката на Република Косово каква е причината банковият сектор в страната да има посочения консервативен подход към селското стопанство?

Препоръката ми към докторантка е да продължи бъдещата си творческа работа, като разшири и периода на изследване след 2016 год.

7. Публикувани статии и цитирания.

Публикациите, свързани с дисертационния труд са общо 8 на брой, като всички са в авторски колектив. В една докторантката е на първо място, в пет е на второ и в две – на трето. Чрез тях авторката натрупва изискуемия минимум от 30 кредита. Не е представена справка за забелязани цитирания на посочените статии.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените от докторантката различни методи на изследване, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **Надире Локу** образователната и научна степен "**доктор**" по научната специалност Икономика и управление (селско стопанство)

Дата: 23.07.2019
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ

СТАНОВИЩЕТО:

Н. Благоева
(доц. д-р Надежда Благоева)